

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobce: **A. F.**
uváděné datum narození X
státní příslušník Maroka
bydliště X
toho času v X

zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 4, Praha

proti

žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje**
sídlem Křižíkova 279/8, Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 4. 2022, č. j. KRPS-94466-15/ČJ-2022-010022-ZZC, ve znění opravného rozhodnutí ze dne 11. 4. 2022, č. j. KRPS-94466-31/ČJ-2022-010022, a opravného usnesení ze dne 11. 4. 2022, č. j. KRPS-94466-32/ČJ-2022-010022,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou dne 28. 4. 2022, domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná podle § 129 odst. 1, 3, 4 a 5 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 261/2021 Sb. (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) rozhodla o zajištění žalobce na dobu 14 dnů od okamžiku omezení osobní svobody za účelem jeho předání do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie, a to nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“).

Průběh správního řízení

2. Policejní hlídka byla dne 8. 4. 2022 v 23:31 vyslána do prostoru benzínové čerpací stanice na 37. km dálnice D5 ve směru na Plzeň, kde se měli nacházet dva cizinci bez osobních dokladů ve špatném zdravotním stavu. Bylo zjištěno, že žalobce vystoupil z nákladní soupravy kvůli zdravotním potížím. Žalobce u sebe neměl žádné osobní doklady. Následně byl žalobce převezen do Nemocnice Hořovice, kde byl hospitalizován z důvodu podchlazení a celkového vyčerpání. Žalobce byl v Nemocnici Hořovice dne 9. 4. 2022 v 2:50 zajištěn podle § 27 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 418/2021 Sb. (dále jen „zákon o Policii ČR“), tj. proto, že byl shledán důvod domnívat se, že vstoupil na území České republiky neoprávněně či zde neoprávněně pobývá. Podle propouštěcí zprávy z Nemocnice Hořovice ze dne 9. 4. 2022, byl žalobce při příjezdu sanitky silně podchlazený, suspektní epileptický záchvat – bez křečí. Dle neurologa se jednalo o suspektní psychogenní záchvat u údajného epileptika – norm. neurostatus bez lateralizace či topického deficitu. Po hospitalizaci neurologicky a interně stabilizovaný, následující den pouze únava, vybaven léky na přechodnou dobu. Dle ošetřujícího lékaře je žalobce schopen úkonů ve správním řízení a pobytu v „utečeneckém táboře“.
3. Jelikož žalobce sdělil, že je mu 16 let, byl mu dne 9. 4. 2022 ustanoven opatrovník Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“). Při podání vysvětlení dne 9. 4. 2022 za přítomnosti tlumočnicka do arabského jazyka a pracovnice OSPOD uvedl, že se narodil dne X ve městě R. v Maroku. Rodinu tvoří rodiče, sestra a tři bratři. Kromě sestry a jednoho bratra žije rodina společně. Má dokončenou základní školu. Chodil od 5 let do základní školy, kterou navštěvoval 7 let. Poté chodil na střední školu v R., kde studoval 4 roky. Při škole pracoval v zemědělství. Důvodem odjezdu z Maroka je bída a nemoc, kterou žalobce trpí (epilepsie). Chtěl se dostat do Německa, aby měl větší možnost se vyléčit a pokračovat ve studiu. V září minulého roku odletěl z Maroka do Turecka. Cestoval bez cestovního dokladu pouze na základě písemného prohlášení osoby, která se za něj zaručila. V Turecku byl asi týden. Poté se skupinou dalších migrantů odcestoval na nafukovacím člunu do Řecka. V Řecku byl zadržen a umístěn do záchytného tábora pro mladistvé, kde byl asi tři měsíce. Poté byl přemístěn do jiného tábora, kde byl asi 20 dní. V Řecku nezůstal, jelikož „to tam trvalo dlouho“ a chtěl se dostat do Německa. Rovněž měl v Řecku epileptické záchvaty. Žalobce uvedl, že „Řekové nevěděli, co se mnou,

jediné co mi dali, byli injekce na uklidnění. To už jsem ani necítil svoji levou (chybějící slovo ponecháno, pozn. soudu).“ Připojil se ke skupině dalších lidí a dostali se pěšky přes Albánii, Černou Horu, Srbska do Maďarska. V Maďarsku se s ještě jedním Marokáncem schovali na podvozek kamionu. Z kamionu vystoupili až v České republice, jelikož jim byla zima, byli mokří a promrzlí. Netušili, v jaké zemi vystoupili. Na parkovišti požádali obsluhu, aby jim zavolala sanitku. Nebyl mu nikdy vydán žádný doklad totožnosti. Mobilní telefon ztratil po cestě přes Maďarsko. Na dotaz správního orgánu uvedl, že v Itálii je sestra jeho otce s rodinou. V Německu pouze jeho známí, se kterými nyní v kontaktu není, ale chce je kontaktovat přes sociální síť. Uvedl, že nemá žádné peníze a není schopen složit finanční záruku. Není schopen uvést adresu místa pobytu, na které by se zdržoval. Chce dojet do Německa. Je schopen a ochoten se hlásit policii v době stanovené nebo se zdržovat v místě určeném policií a ve stanovené době být v tomto místě přítomen. Žádost o azyl mu byla v Řecku zamítnuta, proti čemuž podal odvolání. Měl za to, že je zbytečné čekat na výsledek řízení, a proto odešel do Německa. Uvedl, že neexistuje žádná překážka návratu do domovské země, nehrozí mu tam žádné nebezpečí. V případě vyhoštění by nedošlo k zásahu do jeho soukromého ani rodinného života. Na dotaz pracovnice OSPOD uvedl, že v jeho domovském státě neumí léčit jeho nemoc, která sice není vyléčitelná, ale chtěl by ji správnou léčbou alespoň utlumit. V rodině je tato nemoc dědičná. Žalobce jí trpí od 4 let a vždy se mu spouští při stresových situacích. Trpí rovněž klaustrofobií.

4. Dne 10. 4. 2022 žalovaná napadeným rozhodnutím podle § 129 odst. 1, 3 a 4 zákona o pobytu cizinců zajistila žalobce na dobu 14 dnů od okamžiku omezení osobní svobody za účelem jeho předání do jiného členského státu dle nařízení Dublin III. Žalovaná v odůvodnění uvedla, že má důvodné pochybnosti o žalobcově nezletilosti vzhledem k jeho mentální a fyzické vyspělosti, přičemž žalobce nepředložil žádný důkaz prokazující jeho totožnost a věk. Proto žalobce zajistila podle § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců a zahájí úkony směřující ke zjištění jeho skutečného věku, které mohou spočívat například v pohovoru se sociálním pracovníkem nebo lékařským vyšetření. Lhůta 14 dnů byla stanovena s přihlédnutím k předpokládané době potřebné ke zjištění věku nezletilého cizince bez doprovodu. Žalovaná shledala, že mírnější zvláštní opatření by nebyly dostačující, jelikož žalobce dal jasně najevo, že cílem jeho cesty je Německo, nemá žádné finanční prostředky, nemá oprávnění k pobytu ani žádnou adresu na území České republiky, kde by se zdržoval. Žalobce svévolně opustil tábor pro migranty v Řecku za účelem další migrace. Žalovaná se obává, že pokud by byla žalobci dána možnost svobodně se pohybovat po území České republiky, mohl by z jejího území vycestovat bez cestovního dokladu, případně se na území skrývat nebo se vyhýbat správním orgánům. Žalovaná zhodnotila, že neexistují systémové nedostatky azylového řízení v Řecku, kde žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu. Dále žalovaná posoudila, že zajištěním nedojde k nepřiměřenému zásahu do soukromého a rodinného života. Žalobce je bezdětný a jeho rodina žije v Maroku. Dále žalovaná uvedla, že „žalobce je zdravý, s ničím se neléčí. Co se týká věku a zdravotního stavu, neshledal správní orgán jakoukoliv překážku, pro kterou by cizinec nemohl nést následky související s vydáním tohoto rozhodnutí.“ Žalobce byl umístěn do zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, které je speciálně určeno a uzpůsobeno pro zajištění rodin s dětmi.
5. Dne 11. 4. 2022 vydala žalovaná opravné rozhodnutí, č. j. KRPS-94466-31/ČJ-2022-010022 (dále jen „opravné rozhodnutí“), kterým změnila napadené rozhodnutí tak, že v části výroku rozhodnutí o zajištění doplnila § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců. Téhož dne

vydala žalovaná pod č. j. KRPS-94466-32/ČJ-2022-010022 opravné usnesení, který změnila rovněž text odůvodnění napadeného rozhodnutí.

Žaloba

6. Žalobce považuje napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné. Za prvé z toho důvodu, že výrok rozhodnutí nemá oporu v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalobce je zajištěn fakticky za účelem zjištění skutečného věku podle § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců, ve výroku napadeného rozhodnutí však odst. 5 tohoto ustanovení není uveden.
7. Žalovaná dále nezohlednila zranitelnost žalobce, který trpí epilepsií a je částečně ochrnutý na levou nohu, byť na svůj zdravotní stav opakovaně upozorňoval. Epilepsie je dle zahraniční literatury klasifikována jako forma postižení. Žalobce byl navíc v době prvního kontaktu se správním orgánem v natolik špatném zdravotním stavu, že musel být odvozen do nemocnice a na několik hodin hospitalizován. Žalobce se nyní pohybuje o berlích, v zajišťovacím středisku měl mít žalobce opakované záchvaty, jelikož zajištění po psychické stránce velmi špatně snáší. Byla mu zde podávána medikace na uklidnění. Žalobce má za to, že ačkoliv zákon o pobytu cizinců s pojmem zranitelných osob výslovně nepracuje, zranitelnost zohledňuje například ve vztahu k maximální možné délce zajištění (srov. § 125 zákona o pobytu cizinců). Definice zranitelné osoby pak výslovně upravuje § 2 odst. 1 písm. l) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 274/2021 Sb. (dále jen „zákon o azylu“), který lze analogicky aplikovat i v případě zajištění podle zákona o pobytu cizinců. Povinnost zohledňovat zranitelnost při zajištění vyplývá rovněž z čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášené pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „EÚLP“) a judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), podle které nedostatek aktivních kroků a zpoždění při provádění posouzení zranitelnosti může být faktorem vyvolávajícím vážné pochybnosti o tom, že orgány postupují v dobré víře. Žalobce odkázal dále na judikaturu českých správních soudů, ze které má vyplývat, že i v řízení o zajištění podle zákona o pobytu cizinců by měly správní orgány posoudit jeho zranitelnost. Žalovaná se měla zranitelností žalobce zabývat ve vztahu k úvahám o přiměřenosti zajištění, možným alternativám i z hlediska délky trvání zajištění. Žalovaná se nijak nezabývala konkrétními podmínkami v zajišťovacím centru Bělá-Jezová a nezkoumala, zda bude mít žalobce dostatečný přístup ke zdravotní péči. Žalobce dále odkazuje na zprávy Kanceláře Veřejného ochránce práv, které opakovaně vytýkají nedostatky v identifikaci zranitelnosti v řízení o zajištění.
8. Dále namítá, že žalovaná nezohlednila nedostatky azylového systému v Řecku ve vztahu ke zranitelným osobám, čímž porušila § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, čl. 8 odst. 2 Listiny základní práv a svobod, vyhlášené pod č. 2/1993 Sb., čl. 5 odst. 1 písm. f) EÚLP a čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III. Ačkoliv správní orgán nemá s ohledem na časovou tíseň prostor detailně se zabývat azylovým v řízení v dané zemi, v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu si musí udělat alespoň předběžný obrázek o tom, zda je realizace transferu alespoň potenciálně možná. Žalobce odkazuje mj. na rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 2011, stížnost č. 30696/09, ve věci *M.S.S. v. Belgie a Řecko*, ve kterém ESLP shledal porušení čl. 3 EÚLP mj. proto, že stěžovatel jako žadatel o mezinárodní ochranu v případě návratu do Řecka musel žít na ulici. Dále odkázal na rozsudek SDEU ze dne 21. 12. 2011 ve věci C-411/10 a C-493/10, ve kterém SDEU odkazuje na doporučení Evropské komise ze dne 8. 12. 2016, dle kterého je doporučováno obnovení „dublinkých návratů“, nicméně výslovně s výjimkou zranitelných skupin. Toto

doporučení Evropské komise bylo následně kritizováno ze strany lidskoprávních organizací působících v Řecku. Dále odkazuje na rozhodnutí Vyššího správního soudu Severního Porýní-Vestfálska, ze kterého vyplývá, že návraty do Řecka vystavují osobu vážnému riziku ponižujícího zacházení z důvodu nedostatečných životních podmínek osob s mezinárodní ochranou. Odkazuje rovněž na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 12. 2020, č. j. 19 A 26/2020-33, ze kterého vyplývá, že řecký azylový systém je zatížený dlouhotrvajícími problémy a vykazuje systémové nedostatky. Žalovaná se v napadeném rozhodnutí zcela povrchně zabývala, zda je předání žalobce do Řecka alespoň potenciálně možné. Žalovaná pouze obecně uvedla, že v Řecku dodržují vysoký standard ochrany lidských práv, neodkazuje však na žádné zprávy o zemi původu ani externí zdroje. Žalovaná nijak nezohlednila žalobcovu zranitelnost jako osoby se zdravotním postižením. Nijak se ani nezabývala konkrétními problémy, kterými žalobce v Řecku čelil a na které v řízení o zajištění upozorňoval. Žalobce uvedl, že měl v Řecku časté epileptické záchvaty a neměl k dispozici dostatečný přístup k lékařské péči, naopak péče v Řecku vedla k jeho částečnému ochrnutí. Žalovaná se rovněž nezabývala ani faktickými překážkami transferu do Řecka, jelikož v praxi je nyní realizováno pouze 3 % dožádaných transferů.

9. Žalobce namítá nezákonnost napadeného rozhodnutí, jelikož, s ohledem na jeho zranitelnost, měly být uplatněny mírnější alternativy k zajištění podle § 123b zákona o pobytu cizinců. Žalobce má za to, že pokud správní orgán neučiní ani jeden pokus uložit alternativu zajištění (srov. § 46a odst. 3 zákona o azylu), je třeba trvat na daleko důkladnějším posouzení skutečností, že zvláštní opatření nelze uložit. Dle žalobce není odůvodnění nemožnosti uložit zvláštní opatření přesvědčivé. Neoprávněný vstup žalobce není možné automaticky považovat za důvod nemožnosti uložit alternativy k zajištění, jelikož pak by alternativu nebylo možné uložit v podstatě nikdy. Není na místě vykreslovat žalobce jako osobu zásadně nespolehlivou, jelikož jeho jednání je motivováno jeho zdravotním stavem a vychází z jeho zranitelnosti. Žalobce odkazuje na závěry z pilotních projektů z jiných členských států EU, podle kterých jsou zvláštní opatření v praxi velmi účinná. V případě žalobce bylo možné uložit zvláštní opatření například podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců a umístit jej v pobytovém středisku Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, kde by byl žalobce k dispozici k dalším úkonům v řízení. Toto pobytové středisko není možné opustit, aniž by cizinec prošel přes určený vchod spojený s vrátnicí, kde svůj odchod registruje. Ministerstvo vnitra tak má vcelku detailní přehled o tom, kde se konkrétní osoba nachází, resp. kdy naposledy středisko opustila. Žalobce odkazuje na již citované rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019-60, podle kterého je možné využít příjmací středisko Zastávka u Brna právě v případě zranitelných osob (např. rodin s dětmi).

Vyjádření žalované

10. Žalovaná ve vyjádření k žalobě rekapituluje dosavadní průběh správního řízení a uvádí, že chyba ve výroku byla napravena vydáním opravného rozhodnutí. Napadené rozhodnutí je dle žalované řádně odůvodněno. K žalobnímu bodu, že nezohlednila zdravotní stav žalobce, žalovaná uvádí, že žalobce se vydal na neoprávněnou cestu Evropou, ačkoliv věděl, že trpí epilepsií. Mohl se však stresové cestě vyhnout tím, že by řádně požádal o pobytové oprávnění. Žalobce měl opustit úkryt v podvozku kamionu z důvodu osobního nepohodlí, nikoli kvůli nemoci. Přesto byl převezen do Nemocnice Hořovice k vyšetření a jednodenní hospitalizaci, která byla ukončena ošetřujícím lékařem, který cizince uznal schopného procesních úkonů a případného umístění do záchytného zařízení.

V případě náhlého zhoršení zdravotního stavu by byla žalobci v zachytném zařízení poskytnuta okamžitá zdravotní péče.

11. K žalobnímu bodu, že žalovaná nezohlednila nedostatky řeckého azylového systému ve vztahu k zranitelným osobám, uvádí, že dle jejího názoru v Řecku jsou dodržovány standardy ochrany lidských práv, přičemž z aktuálních informací nevyplývá, že by tato země měla s přijímání cizinců systémové potíže či nedostatky. Nehrozí zde riziko nelidského či ponižujícího zacházení. Uvedla, že dále vycházela z výpovědi žalobce ze dne 9. 4. 2022, ve které neuvedl žádné důvody, pro které by nemohl být vrácen do Řecka. Žalovaná uvedla, že *„cizinec, který je údajně nezletilý bez pomoci dospělé osoby, se souhlasem své rodiny, je schopen projít neoprávněně v úkrytu přes několik států a hraničních přechodů jako žalobce, není osobou zranitelnou tak, jak sám uvádí v žalobě.“*
12. K žalobnímu bodu, že žalobce měl být umístěn do ubytování v pobytovém středisku Správy uprchlických zařízení, žalovaná uvádí, že není zřejmé, jakým způsobem by toto opatření zabránilo žalobci v dalším neoprávněném cestování. Žalobce v Řecku nevyčkal na výsledek řízení o žádosti o azyl a sám uvedl, že v České republice nehodlá zůstat, jelikož cílem jeho cesty je Německo. Ve chvíli, kdy cizinec opustí bránu pobytového střediska, stává se pro správní orgány osobou nedohledatelnou.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou, ve lhůtě dle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Žaloba je tedy věcně projednatelná. Při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).
14. S ohledem na skutečnost, že žádný z účastníků nepožádal o nařízení jednání a soud nepovažoval nařízení jednání za nezbytné, rozhodl soud o žalobě bez jednání (§ 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců).

Posouzení žalobních bodů

15. Podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování, policie zajistí na dobu nezbytně nutnou cizince, který neoprávněně vstoupil nebo pobýval na území, za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy sjednané s jiným členským státem Evropské unie přede dnem 13. ledna 2009 nebo přímo použitelného právního předpisu Evropské unie; policie na dobu nezbytně nutnou zajistí i provázeného cizince v případě, že jeho průvoz nelze z objektivních důvodů dokončit bez nutné přestávky.
16. Podle § 129 odst. 3 zákona o pobytu cizinců, nelze-li předání cizince nebo dokončení jeho průvozu uskutečnit ve lhůtě do 48 hodin, policie v řízení o zajištění cizince za účelem jeho předání nebo průvozu vydá rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení.
17. Podle § 129 odst. 4 zákona o pobytu cizinců policie rozhodne o zajištění cizince za účelem jeho předání do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie, pouze pokud existuje vážné nebezpečí útěku. Za vážné nebezpečí útěku se zejména považuje, pokud cizinec pobýval na území neoprávněně, vyhnul se již dříve předání do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie, nebo se pokusil o útěk anebo

vyjádřil úmysl nerespektovat pravomocné rozhodnutí o přemístění do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie nebo pokud je takový úmysl zjevný z jeho jednání. Za vážné nebezpečí útěku se dále považuje, pokud cizinec, který bude předán do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie přímo nesousedícího s Českou republikou, nemůže oprávněně samostatně do tohoto státu cestovat a nemůže uvést adresu místa pobytu na území.

18. Podle § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců je policie oprávněna zajistit nezletilého cizince bez doprovodu, pouze je-li důvodné nebezpečí, že by mohl ohrozit bezpečnost státu či závažným způsobem narušit veřejný pořádek, a je-li to v jeho zájmu v souladu s Úmluvou o právech dítěte. Policie je oprávněna v případě důvodné pochybnosti, že jde o nezletilého cizince bez doprovodu, takového cizince zajistit do doby, než je zjištěn jeho skutečný věk. Policie zahájí úkony ke zjištění věku nezletilého cizince bez doprovodu bezodkladně po jeho zajištění. Odmítne-li nezletilý cizinec bez doprovodu provedení úkonů ke zjištění věku, hledí se na něj jako na zletilého cizince. Pokud výsledky zjišťování věku nejsou průkazné, hledí se na cizince jako na nezletilého cizince bez doprovodu.
19. Z posledně citovaného ustanovení zákona o pobytu cizinců je zřejmé, že pro zajištění nezletilého cizince bez doprovodu musí být dán dosti vážný důvod (spočívající v nebezpečí ohrožení bezpečnosti státu či závažného narušení veřejného pořádku), který je navíc podmíněn kritériem tzv. nejlepšího zájmu dítěte dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, vyhlášené pod č. 104/1991 Sb. Již z těchto podmínek je patrné, že k imigrační detenci nezletilých cizinců bez doprovodu by mělo docházet v zásadě zcela výjimečně, neexistuje-li opravdu jiná možnost řešení jejich situace. Žalobcova situace však byla poněkud odlišná, neboť žalovaná měla pochybnosti, že *jde opravdu o nezletilého cizince bez doprovodu*, jež vyjádřila v odůvodnění napadeného rozhodnutí, což ji opravňovalo k postupu, který předpokládá § 129 odst. 5 věta druhá zákona o pobytu cizinců.
20. Status nezletilého cizince bez doprovodu má zásadní dopady nejen z hlediska řízení, které je s touto osobou vedeno – tedy z hlediska procesního (viz výše), ale též z hlediska pobytového (přístup ke vzdělání, vhodnému ubytování, sociální a psychologické asistenci atd.). Nelze přitom vyloučit zneužití tohoto statusu v tom smyslu, že se dotčená osoba bude prohlašovat za nezletilou, ačkoli ve skutečnosti bude osobou zletilou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2020, č. j. 5 Azs 107/2020-46, č. 4058/2020 Sb. NSS). Proto má-li policie důvodné pochybnosti, že jde o nezletilého cizince bez doprovodu, opravňuje ji zákon k tomu, aby takového cizince zajistila podle § 129 odst. 5 věty druhé zákona o pobytu cizinců; toto zajištění cizince pak zákon zcela logicky limituje jen „*do doby, než je zjištěn jeho skutečný věk*“.
21. Jak Nejvyšší správní soud vyložil v rozsudku ze dne 3. 4. 2020, č. j. 2 Azs 198/2019-81 (body 21 a 22), zjevným smyslem § 129 odst. 5 věty druhé zákona o pobytu cizinců je poskytnout policii oprávnění k jakémusi „překlenovacímu“ a dočasnému zajištění cizince, u něhož jsou dány pochybnosti stran jeho nezletilosti a nedostatku doprovodu, které je nezbytné rozptýlit. Pokud se ukáže, že předání nebo dokončení průvozu nebude možné realizovat v dobách předvídaných § 129 odst. 3 tohoto zákona (tedy ve lhůtě 48 hodin) a zároveň budou pochybnosti policie přetrvávat, vydá policie v souladu s § 129 odst. 3 zákona rozhodnutí o zajištění, v němž co do právního základu zajištění výslovně odkáže nejen na § 129 odst. 1, 3 a 4, ale také na § 129 odst. 5 věty druhé, přičemž po vzoru předchozího záznamu o zajištění podrobně popíše své pochybnosti o věku cizince, proč je považuje za důvodné, z jakých skutkových zjištění tyto pochybnosti vyplynuly, jaké

úkony (kdy, a případně s jakým výsledkem) provedla za účelem zjištění skutečného věku cizince, případně jaké úkony provést ještě zamýšlí a proč dosud nebyly provedeny, a konečně stanoví i prognózu časové náročnosti dalšího zjišťování věku cizince. Soud ve správním soudnictví pak bude objektivně schopen takové rozhodnutí o zajištění, jež splňuje výše kladené požadavky, přezkoumat a na základě uplatněné žalobní námitky mj. posoudit, zda pochybnosti policie o nezletilosti cizince byly důvodné, zda policie stanovila přiměřenou délku zajištění ve vztahu k dalšímu zamýšlenému postupu v procesu zjišťování skutečného věku cizince apod. (srov. bod 25 citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu).

22. Vztáhne-li soud shora uvedená východiska na posuzovanou věc, je nutno obecně konstatovat, že napadené rozhodnutí popsané judikatorně vymezené požadavky naplňuje. Žalovaná odkázala na všechna shora citovaná ustanovení zákona o pobytu cizinců, popsala své pochybnosti ohledně žalobcova věku, uvedla, z jakých skutkových zjištění tyto pochybnosti vyplynuly, jaké úkony ještě zamýšlí provést, včetně odhadu jejich časové náročnosti a dobu zajištění stanovila toliko v rádech dnů s ohledem na předpokládanou časovou náročnost. V tomto ohledu nelze napadenému rozhodnutí nic vytknout.
23. Žalobce považuje napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost (byť nazývá tuto vadu zmatečností), jelikož ve výroku rozhodnutí nebyl uveden odkaz na § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců, byť z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že účelem zajištění je zjištění jeho věku. Soud k tomu uvádí, že žalobce opomněl, že žalovaná vydala dne 11. 4. 2022 opravné rozhodnutí, kterým změnila výrok tak, že již výslovně uvádí odkaz na § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců. Napadené rozhodnutí je nutné přezkoumávat ve znění tohoto opravného rozhodnutí, tedy není z tohoto důvodu vnitřně rozporné ani nepřezkoumatelné.
24. Dále žalobce namítá, že se žalovaná nezabývala jeho zranitelností z důvodu jeho zdravotního postižení. Soud k tomu opakuje, že při přezkumu napadeného rozhodnutí vychází ze skutkového stavu, který tu byl v době rozhodování žalované podle § 75 odst. 1 s. ř. s. Jelikož se v posuzovaném případě nejedná o jednu ze zákonných či judikatorně dovozených výjimek z pravidla podle § 75 odst. 1 s. ř. s., soud je vázán skutkovým stavem ke dni 10. 4. 2022. V době vydání napadeného rozhodnutí nebylo postaveno najisto, že by žalobce byl osobou se zdravotním postižením a mělo by s ním být nakládáno jako s osobou zranitelnou. Ani z propouštěcí zprávy ze dne 9. 4. 2022 jednoznačně nevyplývá, že je žalobce osobou se zdravotním postižením, pouze obsahuje podezření na to, že se u žalobce mohl objevit epileptický záchvat („Závěr: **susp.** psychogenní záchvat u údajného epileptika – norm. neurostatus bez lateralizace či top. deficitu“ „Dg: Psychogenní epileptický záchvat v.s. - G40.9“). V této fázi řízení se tedy jednalo o podezření o zranitelnosti žalobce z důvodu jeho zdravotního stavu, které mělo být předmětem dalšího zkoumání v průběhu zajištění žalobce. Předmětem tohoto řízení není navazující rozhodnutí o prodloužení zajištění, ve kterém se žalovaná (poté, co bylo zjištěno, že žalobce není nezletilý) již detailněji zabývá zdravotním stavem žalobce.
25. Je sice pravdou, že z judikatury vyplývá, že správní orgány mají přihlížet ke zranitelnosti cizince i v případě zajištění podle zákona o pobytu cizinců, byť s tímto pojmem tento zákon výslovně nepracuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019 - 60). Soud nyní však přezkoumává rozhodnutí, kterým byl žalobce zajištěn za účelem zjištění věku, přičemž do doby zjištění jeho věku je žalobce považován za nezletilého bez doprovodu, tedy za zranitelnou osobu. V této fázi řízení tedy žalobce již

požíval práva vyplývající z postavení zranitelné osoby z důvodu své (tvrzené) nezletilosti. Byť nelze tyto kategorie zcela zaměňovat, jelikož nezletilá osoba bez doprovodu vyžaduje v určitých aspektech jiné zacházení než osoba se zdravotním postižením. Soud však přihlédl i k tomu, že ošetřující lékař v propouštěcí zprávě uvedl, že žalobce je schopen pobytu v zajišťovacím zařízení.

26. Soud připouští, že se žalovaná dopustila dílčího pochybení, pokud v napadeném rozhodnutí uvedla nesprávně, že žalobce je zdravý a neléčí se s žádným onemocněním. Naopak ze správního spisu jasně vyplývá, že již v době vydání napadeného rozhodnutí existovalo podezření, že žalobce může být zranitelnou osobou i z důvodu jeho zdravotního stavu (epilepsie). Toto pochybení však nečiní napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným, jelikož lze tuto nepřesnost překlénout pomocí listin založených ve správním spisu (zejm. propouštěcí zpráva z Nemocnice Hořovice ze dne 9. 4. 2022), jakož i z rekapitulace výpovědi žalobce při podání vysvětlení konaném dne 9. 4. 2022. V tomto kontextu je zřejmé, že skutečně existovaly pochybnosti o žalobcově zdravotním stavu, z nichž by bylo možné usuzovat na to, že mohl být v postavení osoby zranitelné (i) pro svůj nepříznivý zdravotní stav. Žalobce však staví svá tvrzení tak, že bylo od počátku zřejmé, že trpí zdravotním postižením, a proto je třeba sním nakládat jako se zranitelnou osobou. Tak tomu však nebylo. Jak plyne z obsahu správního spisu, žalovaná neměla v době vydání napadeného rozhodnutí dostatek odborných podkladů pro to, aby o této otázce učinila definitivní závěr. Touto otázkou se proto měla povinnost zabývat následně a posoudit žalobcův zdravotní stav (vyžádáním odborného lékařského vyšetření) v dalším průběhu zajištění. V době zajištění však nebylo objektivně možné postavit odborně najisto, zda skutečně žalobce zdravotním postižením trpí či nikoliv. Soud tedy nezpochybňuje, že v době vydání napadeného rozhodnutí existovaly vážné náznaky, že žalobce trpí epilepsií, které měla žalovaná možnost následně vyloučit či potvrdit. Soud nerozporuje ani závěry judikatury předestřené žalobcem týkající se uplatnění statusu zranitelné osoby. V rámci soudního přezkumu napadeného rozhodnutí však nelze s ohledem na omezený časový prostor žalované vytýkat, že šetření směřující k odbornému posouzení žalobcova zdravotního stavu nemohla žalovaná včas zajistit. Otázka, zda tak žalovaná učinila po vydání napadeného rozhodnutí, pak vybočuje z mezí soudního přezkumu v tomto řízení. Námitka proto není důvodná.
27. Žalobce dále namítá, že se žalovaná dostatečně nezabývala otázkou, zda je jeho předání do Řecka potenciálně možné vzhledem k jeho zranitelnosti jako osoby se zdravotním postižením. Ani k tomuto žalobnímu bodu se soud neshledal soud důvodným. I v tomto případě totiž platí, že v době vydání napadeného rozhodnutí nebylo prokázáno, že žalobce je skutečně osobou zranitelnou z důvodu jeho zdravotního stavu. To mělo být předmětem dalšího posouzení v průběhu jeho zajištění. Soud v této souvislosti zdůrazňuje, že žalobce byl napadeným rozhodnutím zajištěn za účelem zjištění jeho věku po omezenou dobu, jedná se tedy o jakési „překlenovací“ a dočasné zajištění cizince, u něhož jsou dány pochybnosti stran jeho nezletilosti a nedostatku doprovodu, které je nezbytné rozptýlit. Detailnější posouzení, zda je potenciálně možné předat žalobce podle nařízení Dublin III do Řecka, by bylo v této fázi řízení předčasné. Správní orgány by totiž musely posuzovat několik variant předání žalobce, a to jako osoby nezletilé, jako osoby zletilé a zranitelné a jako osoby zletilé, ale bez zvláštního faktoru zranitelnosti. Ačkoliv si je soud vědom judikatury týkající se systémových nedostatků azylového řízení v Řecku, má za to, že v této fázi řízení žalovaná nepochybila, když se detailněji nezabývala, zda je předání žalobce jako zranitelné osoby z důvodu jeho zdravotního postižení do Řecka potenciálně

možné. Soud přihlédl zejména k tomu, že žalovaná zajistila žalobce na dobu v řádu několika dnů, a to za zvláštním účelem zjištění jeho věku. Námitka není důvodná.

28. Žalobce dále namítá, že žalovaná měla v jeho případě uplatnit zvláštní opatření podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců.
29. Podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců lze cizince zajistit jen, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování.
30. Podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců je zvláštním opatřením za účelem vycestování cizince z území také povinnost cizince zdržovat se v místě určeném policií a ve stanovené době být v tomto místě přítomen za účelem provedení pobytové kontroly.
31. Podle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců policie zvláštní opatření za účelem vycestování neuloží, jde-li o nezletilého cizince bez doprovodu nebo o cizince, u nějž je zjevné, že má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného smluvního státu.
32. Problematikou uložení zvláštních opatření namísto zajištění se Nejvyšší správní soud již opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 15. 7. 2011, č. j. 7 As 76/2011-50, k tomu uvedl: *„Zajištění cizince musí být vyhrazeno pro případy, kdy skutečně nelze zajistit výkon správního vyhoštění jinými prostředky, například uložením zvláštního opatření podle ust. § 123b zákona o pobytu cizinců. Není však pravdou, že by policie musela vždy nejdříve přistoupit k uložení zvláštního opatření a teprve v případě neúspěchu by mohla cizince zajistit. Takový výklad by vedl v důsledku často ke zmaření výkonu správního vyhoštění. I když by totiž bylo zřejmé, že se cizinec bude snažit vyhnout vycestování z České republiky, policie by mu nejdříve uložila zvláštní opatření, a poté, co by zjistila, že zvláštní opatření nevedlo ke kýženému cíli, neboť cizinec se začal skrývat nebo odcestoval do jiného státu, mohl by již být výkon správního vyhoštění zmařen a k zajištění cizince by vůbec nemohlo být přistoupeno.“* Uložení mírnějšího opatření je tedy vázáno na předpoklad, že cizinec bude schopen plnit povinnosti z toho plynoucí, a zároveň neexistuje důvodná obava, že by byl uložением zvláštního opatření ohrožen výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Policie proto musí zvážit zejména osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností, vč. charakteru porušení těchto povinností (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 5 Azs 20/2016-38, č. 3559/2017 Sb. NSS.).
33. Žalovaná v posuzované věci danou úvahu učinila a v odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumatelným způsobem vysvětlila, proč v žalobcově případě nelze zvláštní opatření namísto zajištění uložit. Soud je shodně s žalovanou přesvědčen, že žalobcova věc představuje typický případ, kdy zvláštní opatření nelze uložit podle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců, neboť je zjevné, že žalobce má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného členského státu EU. Žalobce Českou republikou pouze projížděl, nemá žádné finanční prostředky, nemá adresu na území České republiky, vyjádřil nechuť vrátit se do země původu či do Řecka a vyjádřil vůli cestovat dále do Německa, k čemuž není oprávněn (srov. body 55 a 56 již shora citovaného rozsudku č. j. 5 Azs 107/2020-46). Nejvyšší správní soud rovněž v minulosti vyslovil, že pokud měl cizinec setrvat na území státu do rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu, tuto povinnost porušil a vydal se do jiného státu, aby zde podal novou žádost, lze rozumně očekávat, že opětovně nevyčká svého předání do příslušného členského státu a pokusí se docílit své původní destinace. Zvláště, když již v minulosti prokázal, že neváhá vědomě porušovat právní předpisy států, jejichž hranice nelegálně překračuje (např. rozsudek ze dne 10. 6. 2015, č. j. 2 Azs 49/2015-48, či rozsudek ze dne 16. 8. 2016, č. j. 6 Azs 126/2016-25). V nyní posuzovaném případě

žalobce nevyčkal na pravomocné rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu v Řecku a nelegálně překračoval hranice dalších států s cílem dostat se do Německa. Soud proto sdílí pochybnosti žalované, zda žalobce poskytuje dostatečnou záruku, že nemá v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného členského státu EU.

34. Byť lze tedy v souladu s žalobcem citovanou judikaturou ve zcela specifických a výjimečných případech týkajících se zranitelných osob, zejména rodin s dětmi, obecně uvažovat o alternativě spočívající v uložení povinnosti zdržovat se v přijímacím středisku (srov. již shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Azs 417/2019-60, či rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 3. 2021, č. j. 41 A 10/2021-37), skutkové okolnosti žalobcova případu jednoznačně možnost využití tohoto zvláštního opatření (vykonávaného případně v přijímacím středisku) vylučují. Žalovaná proto nepochybila, pokud žalobci toto zvláštní opatření za účelem vycestování neuložila.
35. Nad rámec nutného odůvodnění soud rovněž konstatuje, že i pokud by nebylo zjevné, že má žalobce v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného smluvního státu, zvláštní opatření by nebylo možné uložit z toho důvodu, že v době vydání napadeného rozhodnutí byl žalobce považován za nezletilého bez doprovodu. Z důvodové zprávy k zákonu č. 427/2010 Sb., který změnil zákon o pobytu cizinců a upravil mj. možnost uložení zvláštních opatření k zajištění, vyplývá, že nezletilí cizinci bez doprovodu by neměli pobývat samostatně na území České republiky, postup v jejich případě má být takový, že budou buď převezeni do zvláštního školského zařízení pro děti-cizince, nebo budou zajištěni. Vzhledem k tomu, že však v posuzované věci panovaly pochybnosti o žalobcově věku, nebylo by vhodné jej umístit do zvláštního školského zařízení pro děti-cizince, kde by byly naopak tam umístěné děti vystavené potenciálně zletilé osobě, což by nemuselo být v jejich nejlepším zájmu. Žalobce byl nadto umístěn do zajišťovacího centra zvláště určeného pro rodiny s dětmi, které má dostatečné zázemí pro pobyt dětí, včetně zajištěné zdravotní péče. Soud má proto za to, že žalovaná nepochybila, pokud neuložila zvláštní opatření k zajištění.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

36. S ohledem na výše uvedené soud žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
37. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšné žalované soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť jí v řízení nevznikly žádné náklady převyšující náklady na běžnou úřední činnost.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje,

v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 6. května 2022

Mgr. Jan Čížek, v. r.
soudce